

> Retouradres Postbus 20001 2500 EA Den Haag

Plv. Secretaris-Generaal

Binnenhof 19
2513 AA Den Haag
Postbus 20001
2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
3115714

Datum: 14 september 2012
Betreft: uw verzoek van 20 juli 2012

Geachte

In uw e-mail van 20 juli 2012, ontvangen op dezelfde datum, heeft u met een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur (hierna: Wob) om informatie verzocht over de kosten van het Koninklijk Huis. Meer concreet vraagt u om de volgende documenten:

- het document 'Interne administratieve organisatie relatie Rijk – Koninklijk Huis in relatie tot de begroting van de Koning', inclusief het controleprotocol voor de externe accountant;
- de (externe) accountantsrapportages over de Dienst Koninklijk Huis over de jaren 2010 en 2011;
- de auditrapporten van/uitgevoerd door ministeries over de Dienst Koninklijk Huis over de jaren 2010 en 2011.

De ontvangst van het verzoek is schriftelijk bevestigd bij brief van 24 juli 2012, kenmerk 3114504. In de brief van 15 augustus 2012, kenmerk 3115076, is de beslistermijn met vier weken verdaagd tot 14 september 2012.

Uw verzoek valt onder de reikwijdte van de Wob. Voor de relevante Wob-artikelen verwijs ik u naar de bijlage.

Ik heb besloten deels aan uw verzoek tegemoet te komen en het document 'Interne administratieve organisatie relatie Rijk – Koninklijk Huis in relatie tot de begroting van de Koning' (inclusief het controleprotocol voor de externe accountant) en de auditrapporten van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie betreffende 'Begroting I - de Koning' over de jaren 2010 en 2011 openbaar te maken. Deze documenten treft u bij dit besluit in kopie aan.

De externe accountantsrapportages over de Dienst Koninklijk Huis over de jaren 2010 en 2011 maak ik niet openbaar. Op grond van artikel 10, tweede lid, aanhef en onder e en g, van de Wob blijft het verstrekken van informatie achterwege indien het belang daarvan niet opweegt tegen het belang dat de persoonlijke levenssfeer van bij de openbaarmaking betrokken personen wordt geëerbiedigd dan wel het belang daarvan niet opweegt het belang van het voorkomen van onevenredige benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke

Plv. Secretaris-Generaal

Datum

14 september 2012

Onze referentie

3115714

personen of rechtspersonen dan wel van derden. De externe accountantsrapportages geven een oordeel over de door de Thesaurier van H.M. de Koningin bij het Ministerie van Algemene Zaken ingediende declaratie van de functionele uitgaven van de Koning en de verenigbaarheid van deze declaratie met de wetgeving inzake het Financieel Statuut Koninklijk Huis. De externe accountant verstrekt dit oordeel onder de vermelding dat de door hem opgestelde rapportages vertrouwelijk behandeld moeten worden. Openbaarmaking van de externe accountantsrapportages zou afbreuk doen aan de door artikel 41 van de Grondwet gewaarborgde mogelijkheid van de Koning om zijn eigen Huis in te richten en afwegingen te maken ten aanzien van de daarbij behorende uitgaven. De inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van de Koning die hieruit voortvloeit en de benadeling die hij hiervan ondervindt bij de inrichting van zijn Huis, wegen naar mijn oordeel niet op tegen het belang van openbaarmaking.

DE MINISTER-PRESIDENT,
Minister van Algemene Zaken,
namens deze,
de plv. secretaris-generaal,

Belanghebbenden kunnen binnen zes weken na bekendmaking van dit besluit een bezwaarschrift indienen bij de Secretaris-Generaal van het Ministerie van Algemene Zaken.

Wet van 31 oktober 1991, houdende regelen betreffende de openbaarheid van bestuur

Hoofdstuk III. Informatie op verzoek

Artikel 3

1. Een ieder kan een verzoek om informatie neergelegd in documenten over een bestuurlijke aangelegenheid richten tot een bestuursorgaan of een onder verantwoordelijkheid van een bestuursorgaan werkzame instelling, dienst of bedrijf.
2. De verzoeker vermeldt bij zijn verzoek de bestuurlijke aangelegenheid of het daarop betrekking hebbend document, waarover hij informatie wenst te ontvangen.
3. De verzoeker behoeft bij zijn verzoek geen belang te stellen.
4. Indien een verzoek te algemeen geformuleerd is, verzoekt het bestuursorgaan de verzoeker zo spoedig mogelijk om zijn verzoek te preciseren en is het hem daarbij behulpzaam.
5. Een verzoek om informatie wordt ingewilligd met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 10 en 11.

Hoofdstuk V. Uitzonderingsgronden en beperkingen

Artikel 10

1. Het verstrekken van informatie ingevolge deze wet blijft achterwege voor zover dit:
 - a. de eenheid van de Kroon in gevaar zou kunnen brengen;
 - b. de veiligheid van de Staat zou kunnen schaden;
 - c. bedrijfs- en fabricagegegevens betreft, die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld;
 - d. persoonsgegevens betreft als bedoeld in paragraaf 2 van hoofdstuk 2 van de Wet bescherming persoonsgegevens, tenzij de verstrekking kennelijk geen inbreuk op de persoonlijke levenssfeer maakt.
2. Het verstrekken van informatie ingevolge deze wet blijft eveneens achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen de volgende belangen:
 - a. de betrekkingen van Nederland met andere staten en met internationale organisaties;
 - b. de economische of financiële belangen van de Staat, de andere publiekrechtelijke lichamen of de in artikel 1a, onder c en d, bedoelde bestuursorganen;
 - c. de opsporing en vervolging van strafbare feiten;
 - d. inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen;
 - e. de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer;
 - f. het belang, dat de geadresseerde erbij heeft als eerste kennis te kunnen nemen van de informatie;
 - g. het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden.
3. Het tweede lid, aanhef en onder e, is niet van toepassing voorzover de betrokken persoon heeft ingestemd met openbaarmaking.

4. Het eerste lid, aanhef en onder c en d, het tweede lid, aanhef en onder e, en het zevende lid, aanhef en onder a, zijn niet van toepassing voorzover het milieu-informatie betreft die betrekking heeft op emissies in het milieu. Voorts blijft in afwijking van het eerste lid, aanhef en onder c, het verstrekken van milieu-informatie uitsluitend achterwege voorzover het belang van openbaarmaking niet opweegt tegen het daar genoemde belang.
5. Het tweede lid, aanhef en onder b, is van toepassing op het verstrekken van milieu-informatie voor zover deze handelingen betreft met een vertrouwelijk karakter.
6. Het tweede lid, aanhef en onder g, is niet van toepassing op het verstrekken van milieu-informatie.
7. Het verstrekken van milieu-informatie ingevolge deze wet blijft eveneens achterwege voorzover het belang daarvan niet opweegt tegen de volgende belangen:
 - a. de bescherming van het milieu waarop deze informatie betrekking heeft;
 - b. de beveiliging van bedrijven en het voorkomen van sabotage.
8. Voorzover het vierde lid, eerste volzin, niet van toepassing is, wordt bij het toepassen van het eerste, tweede en zevende lid op milieu-informatie in aanmerking genomen of deze informatie betrekking heeft op emissies in het milieu.

Interne Administratieve Organisatie relatie Rijk - Koninklijk Huis in relatie tot de begroting van de Koning (Plato 3446881)

1. Inleiding en doel

In het kabinetsstandpunt bij het rapport van de Stuurgroep herziening stelsel kosten koninklijk huis (TK, vergaderjaar 2008-2009, 31700, nr. 5) is gemeld dat het advies van de Stuurgroep om het stelsel zoals dat in het rapport uiteen is gezet, expliciet te verankeren in een interne administratieve organisatie, zal worden opgevolgd. De aanbevelingen die in dat rapport zijn opgenomen vormen samen met de Technische aanpassing en actualisering van de Wet financieel statuut van het koninklijk huis (WFSKH, Staatsblad 2008, 535 en TK 2007-2008, 31505) het vertrekpunt voor de inrichting van een inzichtelijk, transparant en efficiënt stelsel van uitgaven die samenhangen met het koningschap.

Het doel van het onderhavige document is in de vorm van richtlijnen voor de begroting van de Koning een interne administratieve organisatie op te stellen, die tevens de basis vormt voor de controletechnische activiteiten. Deze richtlijnen vormen de uitgangspunten voor de verantwoording over het beheer en de controle daarop door de desbetreffende auditdiensten en de Algemene Rekenkamer. In dat kader is als bijlage bij deze administratieve organisatie het controleprotocol bijgevoegd, aangaande het geven van aanwijzingen over de reikwijdte en intensiteit van de accountantscontrole betreffende de declaratie van de functionele kosten van de Koning.

Daarnaast dient te worden gemeld dat het Ministerie van Algemene Zaken wordt gecontroleerd door de auditdienst van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (hierna: auditdienst van EL&I). Deze dienst verricht de wettelijke controle ten aanzien van en geeft een controleverklaring af bij het jaarverslag dat wordt opgemaakt over de uitvoering van de begroting van de Koning.

Voorliggend document is tot stand gekomen in overleg met de auditdienst van EL&I en de Thesaurier van de Koning (hierna: Thesaurier), alsmede na ambtelijk overleg met de Algemene Rekenkamer. De Thesaurier is werkzaam binnen de Dienst van het Koninklijk Huis (DKH) en belast met de financiën van het Hoofd en de leden van het koninklijk huis en de koninklijke familie.

In paragraaf 2 wordt een concrete invulling gegeven aan de afbakening van de uitgaven die samenhangen met het koningschap. Vervolgens bevat paragraaf 3 de richtlijnen met betrekking tot de begroting van de Koning.

2. Afbakening

In het rapport van de Stuurgroep is een duidelijke afbakening gegeven van de aard van de uitgaven die samenhangen met het koningschap. De aard van de uitgaven zijn limitatief en

worden opgenomen in de begroting van de Koning. De uitgaven voor beveiliging, staatsbezoeken, nevenfuncties en instandhouding monumenten (paleizen) worden niet op de begroting van de Koning verantwoord, maar binnen andere begrotingen verantwoord en toegelicht. Ze maken dus geen deel uit van de uitgaven die samenhangen met het koningschap en worden niet beschreven in deze interne administratieve organisatie. De verantwoordelijkheid voor die uitgaven ligt bij desbetreffende bewindspersonen, zie de volgende paragrafen.

2.1. Beveiliging

De minister van Veiligheid en Justitie (VenJ) is verantwoordelijk voor het stelsel van bewaken en beveiligen. Hij bepaalt welke personen en objecten in aanmerking komen voor beveiliging alsmede het niveau van de beveiligingsmaatregelen op advies van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb). De minister van VenJ en de minister van Defensie zorgen voor de uitvoering daarvan in personele zin en de minister van BZK voor een adequate uitvoering van de fysieke beveiliging van woon- en werkverblijven. Als uitvloeisel van deze verantwoordelijkheidsverdeling hebben genoemde ministers het budget voor de respectievelijke beveiligingsuitgaven op hun begroting staan. Indien deze middelen niet toereikend zouden zijn in verband met een noodzakelijke handhaving van de beveiliging, dan dient de minister van VenJ een verzoek in voor extra middelen zowel voor personeel, als voor materieel en huisvesting. Indien vervolgens deze middelen door de wetgever worden toegewezen, worden zij verantwoord op de begrotingen van de ministers die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering.

2.2. Staatsbezoeken

In het verleden is mede op verzoek van de Tweede Kamer de afspraak gemaakt dat rijksbreed alle uitgaven voor staats- en officiële bezoeken worden geconcentreerd bij het ministerie van Buitenlandse Zaken dat hiervoor als enig ministerie een raming binnen de begroting heeft. Het betreft de uitgaven voor (inkomende en uitgaande) bezoeken, die het openbaar belang dienen en door de regering zijn goedgekeurd. Hiermee ligt het beheer van de uitgaven voor staats- en officiële bezoeken in één hand en is ook de feitelijke (ministeriële) verantwoordelijkheid gelegd bij de minister van Buitenlandse Zaken. Hierbij past het dat ook de uitgaven van het staatshoofd bij staatsbezoeken worden verantwoord door de minister van Buitenlandse Zaken.

Voor zover de uitgaven voor staats- en officiële bezoeken worden voorgefinancierd door de Thesaurier worden deze door hem gedeclareerd bij de minister van Buitenlandse Zaken. De definitieve afrekening met betrekking tot de kosten van staats- en officiële bezoeken wordt door de Thesaurier bij de minister van Buitenlandse Zaken ingediend, voorzien van een controleverklaring opgesteld door een door de Thesaurier aan te wijzen openbaar accountant en in afschrift aan de minister-president gezonden.

2.3. Nevenfuncties

De leden van het Koninklijk Huis bekleden diverse functies, waaronder neven- en erefuncties. Het overzicht van deze (neven- en andere) functies wordt gepubliceerd op de officiële site van het Koninklijk Huis (www.koninklijkhuis.nl). De uitgaven die verbonden zijn met deze functies, vormen geen onderdeel van de uitgaven die samenhangen met het koningschap en worden derhalve niet op begroting van de Koning geraamd of verantwoord. Voor zover deze uitgaven toch drukken op de rijksbegroting hangen zij samen met bijdragen aan het beleid van de verschillende ministeries waarbij leden van het Koninklijk Huis betrokken zijn. Deze uitgaven vallen onder de verantwoordelijkheid van de betreffende minister en vormen een onderdeel van zijn departementale begroting.

2.4. Paleizen

De drie paleizen, die krachtens de WFSKH ter beschikking zijn gesteld aan de Koning, zijn rijksmonumenten en als zodanig te beschouwen. De uitgaven voor het in stand houden van deze paleizen zijn naar hun aard vergelijkbaar met huisvestingsuitgaven voor monumenten met een erfgoedfunctie en monumentale panden in het bezit van het Rijk waarin organen van de Staat en delen van de rijksoverheid gehuisvest zijn, zoals het gebruik van het Binnenhof en andere panden in het centrum van Den Haag door de Staten-Generaal, de Raad van State, de Algemene Rekenkamer en de Hoge Raad van Adel. Het betreft hier rijksmonumenten met een specifieke gebruiksfunctie. De minister van BZK is verantwoordelijk voor de instandhouding en de (brand)veiligheid¹ van deze gebouwen en beschikt daartoe over het budget.

3. Begroting van de Koning

Krachtens artikel 19, lid 4 van de Comptabiliteitswet 2001 is de minister-president verantwoordelijk voor het beheer van de begroting van de Koning. FEZ-Control van het ministerie van Algemene Zaken is belast met de uitvoering daarvan.

In het eerder genoemde kabinetsstandpunt bij het rapport van de Stuurgroep herziening stelsel kosten koninklijk huis is gemeld dat de aanbevelingen die in het rapport zijn opgenomen integraal zullen worden overgenomen. In de begroting 2010 zijn deze aanbevelingen uitgewerkt. Door de aanpassing van deze begroting is het noodzakelijk om de bestaande afspraken met de verschillende ministeries over de administratieve behandeling van de declarabele uitgaven van het koninklijk huis te laten vervallen.

Begin 1981 zijn afspraken gemaakt over de administratieve behandeling van de declarabele uitgaven. Deze destijds zogenoemde procedureregels zijn in 2006 geactualiseerd. In het onderhavige document worden deze regels verder aangepast in verband met de nieuwe situatie die is ontstaan met het van kracht worden van de herziene WFSKH en de op grond daarvan

¹ Bij een tekort aan middelen kan de minister van BZK voor deze taken een verzoek indienen voor extra middelen.

opgestelde begroting 2010. Waren de procedureregels eerder van toepassing op meerdere begrotingen, thans lopen alle uitgaven die samenhangen met het koningschap uitsluitend via de begroting van de Koning, behoudens de uitgaven voor staatsbezoeken en officiële ontvangsten. De kring van betrokkenen bij de procedureregels wordt derhalve overeenkomstig beperkt en dit document dient ter vervanging van deze procedureregels.

De declarabele uitgaven kwamen tot en met 2009 ten laste van de begrotingen van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer/Wonen, Wijken en Integratie en Verkeer en Waterstaat. Deze (functionele) uitgaven werden door de Thesaurier op declaratiebasis ten laste van de hiervoor genoemde begrotingen gebracht. Daarnaast zijn – eveneens met ingang van 2010 – de declarabele uitgaven voor de vlieggkosten, voor de Groene Draeck en de uitgaven voor de reis- en verblijfkosten (inclusief de vlieggkosten) die samenhangen met bezoeken aan het Caribische deel van het Koninkrijk ondergebracht bij de begroting van de Koning. In navolging van het kabinetsstandpunt zijn daarmee alle uitgaven overgeheveld naar de begroting van de Koning (begrotingsartikel 2).

Verder zullen de uitgaven die deel uitmaken van de functionele uitgaven van het koningschap, maar niet via de Thesaurier lopen, ook op de begroting van de Koning worden geraamd en verantwoord (begrotingsartikel 3). Het betreft de uitgaven in het kader van de voorlichting (AZ/RVD), het Militaire Huis als onderdeel van DKH (Defensie) en de uitgaven van het Kabinet der Koningin (onderdeel AZ begroting). Deze uitgaven ontstaan en worden betaald onder de verantwoordelijkheid van de desbetreffende minister. Doorbelasting vindt plaats om inzicht te geven in het totaal van de uitgaven die een directe relatie hebben met het koningschap en onderlijnt de eindverantwoordelijkheid van de minister-president voor het koninklijk huis als geheel. Dit betekent dat deze uitgaven primair worden geraamd en verantwoord ten laste van de begrotingen van de genoemde ministeries en vervolgens worden doorbelast aan de begroting van de Koning, die daarvoor een raming bevat. De ontvangsten die voortvloeien uit deze doorbelasting worden verantwoord ten gunste van de ontvangsten op de begrotingen van de genoemde ministeries.

Zoals eerder uiteen is gezet, worden de uitgaven die samenhangen met het koningschap transparant geraamd en verantwoord binnen de begroting van de Koning, waarvoor de minister-president verantwoordelijk is. Op grond van de Comptabiliteitswet 2001 betekent dit dat hij verantwoordelijk is voor het beheer van deze niet-departementale begroting die uit drie artikelen bestaat:

- Artikel 1: Grondwettelijke uitkeringen aan leden van het koninklijk huis;
- Artikel 2: Functionele uitgaven van de Koning;
- Artikel 3: Doorbelaste uitgaven van andere begrotingen.

In het navolgende worden per stadium van het begrotingsproces (begrotingsvoorbereiding, -uitvoering en –verantwoording) en per begrotingsartikel de nieuwe procedureregels toegelicht.

3.1 Voorbereiding van de begroting

Krachtens het Besluit Taak FEZ is Hoofd FEZ-Control verantwoordelijk voor de jaarlijkse opstelling van de ontwerpbegroting en van de daarmee samenhangende meerjarenramingen. Deze opstelling geschiedt deels aan de hand van gegevens die door andere instellingen/ministeries moeten worden aangeleverd. De eindverantwoordelijkheid berust uiteraard bij de minister-president. Met inachtneming van artikel 41 van de Grondwet (De Koning richt, met inachtneming van het openbare belang, zijn Huis in) en met in achtneming van gegeven richtlijnen krachtens het Besluit Taak FEZ beoordeelt Hoofd FEZ-Control deze gegevens. Daarnaast hebben de ministers van Infrastructuur en Milieu en van Defensie een eigen verantwoordelijkheid met betrekking tot het vaststellen van de vliegtarieven. Het vliegtarief zal, gegeven de besluitvorming ter zake, gebaseerd zijn op de variabele kosten van de uren dat daadwerkelijk gebruik is gemaakt van het regeringsvliegtuig of van luchtvaartuigen in beheer bij het ministerie van Defensie.

Na de aanlevering van gegevens voor de ontwerpbegroting vindt eventueel daarna overleg plaats met betrokken organisaties en in ieder geval met de Thesaurier. Hoofd FEZ-Control legt de concept ontwerpbegroting ter goedkeuring voor aan de minister-president. Voordat de concept ontwerpbegroting naar het ministerie van Financiën wordt verzonden zal deze worden afgestemd met de Thesaurier.

Artikel 1

Artikel 1 bevat de grondwettelijke uitkeringen.

- a. In de Wet financieel statuut van het koninklijk huis (WFSKH) is vastgelegd welke leden van het koninklijk huis jaarlijks een uitkering ontvangen en hoe de hoogte van de uitkeringen moet worden geïndexeerd.
- b. Hoofd FEZ-Control is verantwoordelijk voor de raming van deze uitkeringsbedragen. FEZ-Control wordt in dit proces ondersteund door de Directie Bedrijfsvoering van het ministerie van Algemene Zaken².
- c. In de maand februari voorafgaand aan het begrotingsjaar stelt Hoofd FEZ-Control een nieuwe raming op.

Artikel 2

² In een interne administratieve organisatie van het ministerie van AZ is de totale procesgang met betrekkingen tot de uitkeringen vastgelegd (versie 5.0, 08-01-2009).

Artikel 2 bevat naast een raming van de functionele uitgaven³ voor het koningschap ook de uitgaven voor het gebruik van luchtvaartuigen door leden van het koninklijk huis, de uitgaven voor het onderhoud van de Groene Draeck en de uitgaven voor de reis- en verblijfkosten (inclusief de vliegkosten) die samenhangen met bezoeken aan het Caribische deel van het Koninkrijk.

I Functionele uitgaven ('in enge zin')

- a. De functionele uitgaven kwamen tot en met 2009 ten laste van de begrotingen BZK, VROM/WWI en V&W. Dit gebeurde op basis van afspraken, die gebaseerd waren op de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de verschillende memories van toelichting bij de aanpassingen van WFSKH (TK 1979-1980, 16 183, TK 1971-1972, 11 848 en TK 1969-1970, 10 685). Met ingang van 2010 komen al deze uitgaven ten laste van de begroting van de Koning.
- b. In de maand februari voorafgaand aan het begrotingsjaar dient de Thesaurier de begrotingsvoorstellen in voor de functionele kosten bij de minister-president met een afschrift en een nadere specificatie van de begrote kosten bij Hoofd FEZ-Control.
- c. Bij deze begrotingsvoorstellen voegt de Thesaurier een specificatie toe naar personele en materiële kosten en worden de verschillen ten opzichte van de begroting van het voorgaande begrotingsjaar toegelicht. De personeelskosten worden gesplitst naar salarissen en sociale lasten en er wordt een onderverdeling gegeven naar actief en niet-actief personeel. De materiële kosten worden gesplitst in uitgaven voor luchtvaartuigen, onderhoud Groene Draeck en bezoeken aan het Caribische deel van het Koninkrijk.

II Gebruik van luchtvaartuigen

- a. Op grond van de ministeriële regeling 'Besluit gebruik van het regeringsvliegtuig en luchtvaartuigen van de krijgsmacht' (Staatscourant 2010, nr. 14126), kunnen leden van het koninklijk huis gebruik maken van het regeringsvliegtuig en van luchtvaartuigen van de krijgsmacht. Dit besluit regelt de procedure en de vergoeding voor de uitgaven voor vliegkosten van de Koning alsmede de uitgaven voor privévliegkosten (m.u.v. die van de Koning en echtgenote, die altijd in het kader van het openbaar belang zijn). De vergoeding voor de privévliegkosten zijn beperkt tot de zogenaamde uitkeringsgerechtigde leden van het koninklijk huis krachtens de Wet financieel statuut van het koninklijk huis (te weten de toekomstige Koning, de afgetreden Koning en echtgenoten)⁴ tot aan het maximum van de

³ Krachtens de Comptabiliteitswet betreft dit uitgaven terwijl de opgave door de Thesaurier gebaseerd is op kosten zoals deze door DKH worden gemaakt.

⁴ Indien een lid van het koninklijk huis namens de Koning een (representatieve) verplichting uitvoert waartoe vervoerskosten moeten worden gemaakt, worden de kosten van dat vervoer gedragen door de Staat respectievelijk wordt door de Staat voor vervoer gezorgd.

franchise⁵. Het geraamde bedrag voor de post inzet regeringsvliegtuig is gebaseerd op een inschatting van DKH van het aantal vliegreuren van het regeringsvliegtuig in het kader van het openbaar belang en het maximale aantal vliegreuren van dit vliegtuig dat voor privévluchten ter beschikking wordt gesteld op basis van de eerder genoemde ministeriële regeling. Het totaal aantal vliegreuren wordt vermenigvuldigd met het tarief dat is vastgesteld voor het regeringsvliegtuig.

- b. Indien het regeringsvliegtuig niet beschikbaar is of niet aan de gebruikseisen voldoet, kan een beroep worden gedaan op luchtvaartuigen in beheer bij het ministerie van Defensie. Het geraamde bedrag voor de gebruikmaking van de luchtvaartuigen van de krijgsmacht is gebaseerd op een inschatting van DKH van het aantal vliegreuren in het kader van het openbaar belang en het maximale aantal vliegreuren van luchtvaartuigen van de krijgsmacht dat voor privévluchten ter beschikking wordt gesteld op basis van de eerder genoemde ministeriële regeling. Het totaal aantal vliegreuren per luchtvaartuig wordt vermenigvuldigd met het tarief dat is vastgesteld voor de specifieke luchtvaartuigen van de krijgsmacht.
- c. De uitgangspunten voor de tarieven zijn geüniformeerd. Zij omvatten niet de initiële afschrijving uit hoofde van de aanschaf, niet de positionerings- en opleidingskosten en worden vastgesteld in overeenstemming tussen de minister-president, de minister van Infrastructuur en Milieu en de minister van Defensie. De Thesaurier wordt over deze vaststelling geïnformeerd door Hoofd FEZ-Control.
- d. Indien zowel het regeringsvliegtuig als de luchtvaartuigen van de krijgsmacht niet beschikbaar zijn, kan de vluchtcoördinator in overleg met de aanvrager zorg dragen voor civiele inhuur. Dit betreft de inhuur van commerciële luchtvaartuigen in het kader van het openbaar belang op basis van een inschatting van DKH en het geïndexeerde bedrag voor privévluchten op basis van de eerder genoemde ministeriële regeling.
- e. In de maand februari voorafgaand aan het begrotingsjaar dient DKH het aantal vliegreuren in bij Hoofd FEZ-Control en worden de tarieven vastgesteld van de verschillende luchtvaartuigen.

III Groene Draeck

- a. De Groene Draeck is in 1957 door de Nederlandse bevolking aan de toenmalige kroonprinses geschonken. De Staat gaf bij deze gelegenheid tevens het onderhoud van de Groene Draeck als geschenk. De uitgaven voor het onderhoud en de exploitatie van de Groene Draeck zijn met ingang van de begroting 2010 opgenomen binnen begroting de Koning.

⁵ Privé-vliegkosten van de zogenaamde uitkeringsgerechtigde leden van het koninklijk huis (met uitzondering van het staatshoofd) boven de franchise worden aan de gebruiker doorbelast en komen derhalve niet ten laste van deze begroting.

- b. De Thesaurier bepaalt in overleg met het ministerie van Defensie welke onderhoudswerkzaamheden noodzakelijk zijn.

IV Bezoeken aan het Caribische deel van het Koninkrijk

- a. De uitgaven voor de reis- en verblijfkosten (inclusief de vlieggkosten) die samenhangen met bezoeken aan het Caribische deel van het Koninkrijk zijn met ingang van de begroting 2010 opgenomen op de begroting van de Koning.
- b. Bepaald is dat indien er in een jaar geen werkbezoek plaatsvindt, de geraamde middelen zullen vrijvallen en in een jaar dat er wel een werkbezoek zal worden afgelegd, de uitgaven in dat jaar via een suppletoire begroting eventueel worden bijgesteld.
- c. Op basis van ervaringscijfers uit het verleden wordt op voorhand jaarlijks een vast bedrag geraamd voor de bezoeken aan het Caribische deel van het Koninkrijk.

Artikel 3

- a. De uitgaven in het kader van de voorlichting (Rijksvoorlichtingsdienst; RVD/AZ) en van het Militaire Huis (Defensie) als onderdeel van DKH en de uitgaven van het Kabinet der Koningin (KdK) vormen een onderdeel van de uitgaven die samenhangen met het koningschap. Daarom worden deze binnen dit begrotingsartikel opgenomen.
- b. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt naar personele en materiële uitgaven. De personele uitgaven bestaan uit de uitgaven voor:
 - 1. alle personeelsleden binnen de RVD die werkzaam zijn voor het koninklijke huis. Het Besluit van 13 december 1965, Staatsblad 554, houdende de regeling van de berichtgeving betreffende het koninklijk huis en de instructie voor de RVD inzake berichtgeving betreffende het koninklijk huis, Staatscourant 21-12-1965, vormen de grondslag voor de voorlichting met betrekking tot het koninklijk huis. Per jaar zal in de begroting worden aangegeven om hoeveel fte's het gaat. De raming van de uitgaven wordt gebaseerd op de Handleiding Overheidstarieven van het Ministerie van Financiën.
 - 2. alle personeelsleden werkzaam bij het Kabinet der Koningin (KdK). In het rapport van de Stuurgroep herziening stelsel kosten koninklijk huis is aangegeven dat alle uitgaven van het KdK onderdeel uitmaken van begrotingsartikel 3. Per jaar zal in de begroting worden aangegeven om hoeveel fte's het gaat. De raming is opgenomen als afzonderlijke begrotingsstaat in de begroting van Algemene Zaken.
 - 3. alle personeelsleden werkzaam bij het Militaire Huis. Dit betreft de personeelsleden die werkzaam zijn voor het koninklijk huis inclusief de bemanningsleden voor de Groene Draeck. Per jaar zal in de begroting worden aangegeven om hoeveel fte's het gaat. De raming van de uitgaven wordt gebaseerd op

het binnen Defensie gehanteerde calculatiemodel personele tarieven t.b.v. verrekeningen en de Handleiding Overheidstarieven van het Ministerie van Financiën.

- c. De materiële uitgaven bestaan uit:
1. de projectuitgaven binnen het ministerie van AZ voor het koninklijk huis ten behoeve van: publicitaire uitgaven koninklijk huis, structurele uitgaven voor het contingencyplan (CP-100), foto's en video's koninklijk huis, ontwikkeling, beheer en exploitatie van de website koninklijk huis en uitgaven aan de landsadvocaat voor het koninklijk huis, alsmede de materiële component samenhangend met de personeelsuitgaven op basis van de Handleiding Overheidstarieven van het Ministerie van Financiën;
 2. de uitgaven betreffende de materiële component samenhangend met de personeelsuitgaven van het KdK en van het Militaire Huis op basis van het binnen Defensie gehanteerde calculatiemodel personele tarieven t.b.v. verrekeningen en de Handleiding Overheidstarieven van het Ministerie van Financiën.
- d. In de maand februari voorafgaand aan het begrotingsjaar worden door Defensie en de onderdelen binnen AZ de begrotingsvoorstellen ingediend bij Hoofd FEZ-Control.

3.2. Uitvoering van de begroting

Met de aanvaarding van de begrotingswet door de Staten-Generaal, zijn de bedragen voor het lopende jaar vastgesteld.

Indien noodzakelijk zal er een eerste en/of een tweede suppletoire begroting worden opgesteld en hierover zal overleg plaatsvinden met betrokken organisaties.

Artikel 1

- a. De uitkeringen worden in maandelijkse voorschotten betaald door het ministerie van Algemene Zaken aan de Thesaurier.
- b. Voorafgaand stuurt Hoofd FEZ-Control ter informatie een overzicht van de bevoorschotting aan de Thesaurier. Het maandelijkse voorschot is gebaseerd op de meest recente gegevens ten aanzien van de wettelijk te hanteren bedragen en percentages voor indexatie.

Artikel 2

- a. Op basis van de vastgestelde begroting voor de functionele uitgaven wordt in het lopende begrotingsjaar vooraf per kwartaal een voorschot betaald door het ministerie van Algemene Zaken aan de Thesaurier.
- b. Voorafgaand stuurt Hoofd FEZ-Control ter informatie een overzicht van de bevoorschotting aan de Thesaurier.
- c. De ministeries van Defensie en Infrastructuur en Milieu sturen naar aanleiding van de uitgevoerde vluchten in het kader van de eerder genoemde regeling, facturen naar de

Thesaurier. Daarnaast stuurt het ministerie van Defensie facturen naar aanleiding van het uitgevoerde onderhoud aan de Groene Draeck. Deze facturen vormen de basis voor de verantwoording door de Thesaurier over deze uitgaven.

Artikel 3

- a. Op basis van de vastgestelde begroting voor de doorbelaste uitgaven wordt één keer per jaar aan respectievelijk de RVD, het KdK en het ministerie van Defensie (voor het Militaire Huis) een voorschot verstrekt. Voor de RVD en KdK vindt interne bevoorschotting plaats binnen het ministerie van Algemene Zaken.

3.3 Verantwoording over de begroting

Krachtens het Besluit Taak FEZ is Hoofd FEZ-Control verantwoordelijk voor de jaarlijkse opstelling van het jaarverslag en van de daarmee samenhangende Slotwet. Deze opstelling geschiedt deels aan de hand van gegevens die door andere instellingen/ministeries moeten worden aangeleverd. De eindverantwoordelijkheid berust uiteraard bij de betrokken minister. Met inachtneming van artikel 41 van de Grondwet (De Koning richt, met inachtneming van het openbare belang, zijn Huis in) en met in achtneming van gegeven richtlijnen krachtens het Besluit Taak FEZ beoordeelt Hoofd FEZ-Control deze gegevens.

Na de aanlevering van gegevens voor het jaarverslag vindt eventueel daarna overleg plaats met betrokken organisaties en in ieder geval met de Thesaurier. Hoofd FEZ-Control legt het concept jaarverslag ter goedkeuring voor aan de minister-president. Voordat het concept jaarverslag naar het ministerie van Financiën wordt verzonden zal deze worden afgestemd met de Thesaurier. De auditdienst van EL&I controleert het jaarverslag. De Algemene Rekenkamer stelt vervolgens een rapport op bij het jaarverslag en de Staten-Generaal verleent de minister-president decharge op basis van de genoemde documenten.

Artikel 1

- a. Aan het einde van het lopende jaar worden door het ministerie van Algemene Zaken de definitieve uitkeringsbedragen vastgesteld.
- b. Door op het vastgestelde bedrag de reeds betaalde voorschotten in mindering te brengen, wordt bepaald welk bedrag eventueel moet worden verrekend. Deze verrekening wordt uitgevoerd in het betreffende begrotingsjaar.
- c. De Thesaurier zal tijdig hierover worden geïnformeerd.

Artikel 2

Bij dit begrotingsartikel moet een onderscheid worden gemaakt tussen de verantwoording over de uitvoering van de begroting naar de Tweede Kamer door de minister-president en de

verantwoording door de Thesaurier aan de minister-president in het kader van de afrekening van de verstrekte voorschotten.

- a. Aan de hand van de verstrekte voorschotten in het afgelopen jaar stelt Hoofd EZ-Control het jaarverslag en de ontwerp Slotwet op.
- b. Uiterlijk 8 maart van het jaar volgend op het begrotingsjaar stelt de Thesaurier de definitieve afrekening op met betrekking tot de functionele uitgaven.
- c. Bij de definitieve eindafrekening wordt dezelfde specificatie gevolgd als welke bij de begrotingsvoorstellen is verstrekt.
- d. De definitieve afrekening wordt door een door de Thesaurier aan te wijzen openbaar accountant voorzien van een controleverklaring, zo nodig vergezeld van een toelichting. Deze controleverklaring strekt zich mede uit tot:
 - 1) de rechtmatigheid van de gedeclareerde uitgaven;
 - 2) de specificaties zoals deze bij de begrotingsvoorstellen zijn verstrekt;
 - 3) de toepassing van de voor het personeel vastgestelde rechtspositieregels;
 - 4) de toepassing van de WFSKH en (het deel van) de uitgaven die in dat kader voor declaratie in aanmerking komen.
- e. De verklaring van de externe accountant dient intern DKH ook als decharge van de Thesaurier.
- f. De auditdienst van EL&I stelt na overleg met de externe accountant van DKH een controleprotocol op aangaande het geven van aanwijzingen over de reikwijdte en intensiteit van de accountantscontrole betreffende de declaratie van de functionele kosten van de koning ten behoeve van de door de Thesaurier aan te wijzen openbaar accountant. Zie bijlage 1. De externe accountant informeert vervolgens de auditdienst van EL&I over de controleaanpak.
- g. De auditdienst van EL&I kan een review verrichten op de werkzaamheden van de door de Thesaurier aan te wijzen openbaar accountant.
- h. Voorafgaand aan de controle zal overleg plaatsvinden tussen de Thesaurier, de door de Thesaurier aan te wijzen openbaar accountant, de auditdienst van EL&I en FEZ-Control over:
 - 1) de formulering van de algemene controleopdracht van de openbaar accountant;
 - 2) gevallen waarbij twijfel mogelijk is ten aanzien van de toepassing van de geldende afspraken omtrent de declarabele uitgaven;
 - 3) de invloed van gewijzigde omstandigheden op de declaraties;
 - 4) overige vragen die rijzen met betrekking tot de declaraties.
- i. De auditdienst van EL&I rapporteert over de uitkomsten van de reviews aan de Secretaris-Generaal van het ministerie van Algemene Zaken.
- j. In het jaarverslag en de ontwerp Slotwet wordt alleen indicatief ingegaan op de definitieve afrekening van de Thesaurier.

- k. De budgettaire verwerking van de definitieve afrekening van de Thesaurier zal plaatsvinden in de eerste of tweede suppletoire begroting van het jaar volgend op het begrotingsjaar.

Artikel 3

- a. Na afloop van het begrotingsjaar stelt Hoofd FEZ-Control het jaarverslag en de ontwerp Slotwet op. Hij baseert zich daarbij op de verstrekte voorschotten en eventueel – voor zover die hebben plaatsgevonden – op afrekeningen.
- b. De auditdienst van EL&I verricht een specifieke controle op de uitgaven door RVD voor het Koninklijk Huis en KdK. Dit maakt de afwikkeling van de verstrekte voorschotten aan RVD en KdK mogelijk via een interne boeking binnen de AZ administratie. De personele kosten worden verantwoord op basis van werkelijke uitgaven en de overheadkosten op basis van de Handleiding Overheidstarieven van het Ministerie van Financiën. De verwerking hiervan komt ten laste van het lopende begrotingsjaar.
- c. De auditdienst van Defensie voert een specifieke controle uit op de uitgaven van de Defensie voor het Militaire Huis en geeft hierbij een controleverklaring bij deze uitgaven. In december zal FEZ-Control een verzoek indienen bij de auditdienst van Defensie om voor 15 februari deze controleverklaring op te stellen. Op basis daarvan kan de eindafrekening plaatsvinden via een slotfactuur. De budgettaire verwerking van de definitieve afrekening met Defensie zal plaatsvinden in de eerste suppletoire begroting van het volgende begrotingsjaar.

CONTROLEPROTOCOL AANGAANDE HET GEVEN VAN AANWIJZINGEN OVER DE REIKWIJDTE EN INTENSITEIT VAN DE ACCOUNTANTSCONTROLE (Plato 3598015)

betreffende

DE DECLARATIE VAN DE FUNCTIONELE KOSTEN VAN DE KONING

1. Inleiding

Met ingang van het begrotingsjaar 2010 is de opzet van de begroting van de Koning (begrotingshoofdstuk I van de Rijksbegroting) gewijzigd. De nieuwe begrotingsindeling is gebaseerd op de aanbevelingen van de Stuurgroep herziening stelsel kosten koninklijk huis¹. De nieuwe begroting bevat 3 begrotingshoofdstukken, te weten:

- artikel 1 Grondwettelijke uitkeringen aan de leden van het koninklijk huis.
- artikel 2 Functionele uitgaven van de Koning
- artikel 3 Doorbelaste uitgaven van andere begrotingen

De aanwijzingen in dit protocol hebben uitsluitend betrekking op de declaratie van de functionele uitgaven van de Koning in het kader van artikel 2 van de begroting van de Koning. De wettelijke basis hiervoor is artikel 3 van de Wet financieel statuut van het koninklijk huis (WFSKH). In de memorie van toelichting bij de technische aanpassing en actualisering van de WFSKH² is uitdrukkelijk aangegeven dat er sprake is van kosten en dat deze op declaratiebasis worden vergoed. In het vervolg van dit protocol worden derhalve de termen *kosten* en *declaraties* gehanteerd.

In het rapport van de Stuurgroep herziening stelsel kosten koninklijk huis is ter zake van de verantwoording en controle van de functionele uitgaven (artikel 2) aangegeven dat de betalingen worden gedaan door de Dienst van het Koninklijk Huis (DKH) en dat de kosten vervolgens worden gedeclareerd door de Thesaurier van de Koning ten laste van de begroting van de Koning. De bestaande systematiek waarbij een externe accountant van DKH de declaraties certificeert, blijft gehandhaafd. Dit betekent dat DKH jaarlijks uiterlijk op 8 maart een einddeclaratie van deze kosten over het voorafgaande jaar dient op te stellen ten behoeve van de Minister van Algemene Zaken. Deze einddeclaratie gaat vergezeld van een verklaring van de externe accountant, die is belast met de controle van deze verantwoording.

2. Uitgangspunten

2.1 Doelstelling

Dit controleprotocol heeft als doel het geven van aanwijzingen omtrent de reikwijdte en de intensiteit van de controle aan de accountant, die is belast met de controle van de declaraties inzake de functionele kosten die de Thesaurier opstelt ten behoeve van de Minister van Algemene Zaken.

Deze controle dient te worden uitgevoerd door een accountant als bedoeld in artikel 393, eerste lid van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

2.2 Procedures

De Auditdienst van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (AD EL&I) is verantwoordelijk voor de controle van de begroting van de Koning. De AD EL&I kan een review uitvoeren op de uitgevoerde accountantscontrole inzake deze declaraties. De accountant, die de controle uitvoert, verstrekt de AD EL&I desgevraagd alle inlichtingen en bescheiden³. Indien de AD

¹ Zie brief minister-president, TK, vergaderjaar 2008-2009. 31 700 I, nr. 5.

² Memorie van toelichting bij de Technische aanpassing en actualisering van de WFSKH, TK, vergaderjaar 2007-2008, 31505, nr.3.

³ Krachtens de Comptabiliteitswet 2001 (artikelen 43, 43a) is de Minister bevoegd inzake te vorderen in de controledossiers van de accountant die de betreffende bescheiden heeft gecontroleerd om te bepalen of bij de vaststelling kan worden gesteund op de door deze accountant uitgevoerde controle. Met betrekking tot het verlenen van inzage in het controledossier kan de accountant zich niet beroepen op de omstandigheid dat hij op

EL&I dit noodzakelijk acht, kan de AD EL&I documenten uit het dossier van de accountant kopiëren. Van dit recht zal slechts gebruik worden gemaakt na instemming van de Thesaurier van de Koning, Hoofd FEZ-Control van het ministerie van Algemene Zaken en de externe accountant met inachtneming van artikel 41 van de Grondwet (De koning richt, met inachtneming van het openbaar belang, zijn Huis in)⁴.

2.3 Wet- en regelgeving

De te declareren uitgaven dienen een formeel-juridische grondslag te hebben. In dit kader is in ieder geval de volgende wet- en regelgeving (incl. eventuele wijzigingen) van toepassing:

- artikel 41 van de Grondwet;
- de Wet financieel statuut van het koninklijk huis;
- de voor het desbetreffende jaar vastgestelde begroting van de Koning, waarin de geraamde uitgaven zijn opgenomen;
- de afspraken met betrekking tot de reservering ten behoeve van toekomstige kosten;
- de voor de desbetreffende kosten van toepassing zijnde regelingen en andere formele afspraken;
- eventuele ontvangsten van derden met betrekking tot deze kosten dienen op deze kosten in mindering te worden gebracht.

3. Onderzoeksaanpak

3.1 Controleaanpak

De controle dient te voldoen aan de zogenaamde nadere voorschriften Controle- en overige standaarden (NV COS), die daarvoor door het Koninklijk Nederlands Instituut van Registeraccountants (NIVRA) zijn vastgesteld.

Zonder de in voorgaande alinea geformuleerde voorschriften in te perken zijn voor de controle van de declaraties van de functionele kosten met name de hierna genoemde voorgeschreven controlewerkzaamheden van toepassing:

1. De externe accountant van DKH stelt een risico-analyse op inzake het risico dat de declaraties materiële fouten bevatten. Deze risico-analyse wordt specifiek gemaakt voor deze controle; niet volstaan kan worden met een standaard analyse. In de risicoanalyse maakt de accountant zichtbaar welke (eventuele aanvullende) controles gericht op deze risico's zullen worden uitgevoerd.
2. De accountant ontwikkelt op grond van de risico-analyse een controleplan waarin zijn vastgelegd: de aard, de tijdsfasering en de omvang van de controlewerkzaamheden die door leden van het opdrachtteam moeten worden uitgevoerd om toereikende controle-informatie te verkrijgen om het controlerisico tot een aanvaardbaar laag niveau te reduceren.
3. In het controleplan worden de feitelijk gebruikte controletolerantie (in relatie tot de financiële verantwoording) in euro's vastgelegd. Hierbij wordt de goedkeuringstolerantie (zie paragraaf 3.2) vertaald naar toegepaste controletolerantie, waarbij de goedkeuringstolerantie het maximum is.
4. Bij de controle wordt vastgesteld, of de gedeclareerde functionele kosten rechtmatig zijn alsmede of er ontvangsten van derden zijn die op deze kosten in mindering moeten worden gebracht. Dit houdt in, dat wordt getoetst of de desbetreffende kosten conform de geldende regelgeving en/of formele afspraken kan worden gedeclareerd.
5. Bij de controle wordt nagegaan of de gedeclareerde functionele kosten in overeenstemming zijn met de WFSKH, de begrotingswet inzake artikel 2 van de begroting van de Koning, en eventuele nadere afspraken, die zijn gemaakt met de minister van Algemene Zaken.
6. De accountant controleert of de declaratie van de functionele kosten aansluit op de indeling zoals opgenomen in de begroting van de Koning.

grond van andere bij of krachtens de wet opgelegde verplichtingen tot geheimhouding is verplicht van in dit dossier opgenomen vertrouwelijke gegevens. Onze Ministers zijn bevoegd van stukken inzake de betreffende controle uit de controledossiers kopieën te maken.

⁴ Mede in het licht van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de Koning.

7. De accountant kan bij zijn controle gebruik maken van controlewerkzaamheden, die zijn uitgevoerd bij de controle van de jaarrekening van DKH. Een enkele verwijzing hiernaar is onvoldoende documentatie. In het controledossier voor de specifieke verklaring dienen deze werkzaamheden te worden beschreven evenals de belangrijkste relevante conclusies. Het controledossier voor de specifieke verklaring moet zelfstandig bruikbaar zijn.
8. De accountant zorgt voor adequate controledocumentatie, waaruit blijkt dat de werkzaamheden conform het controleplan zijn uitgevoerd, welke de uitkomsten van de controle zijn, alsmede dat deze zijn beoordeeld door de eindverantwoordelijke partner. Deze documentatie omvat in ieder geval stukken waaruit blijkt:
 - dat de cijfermatige juistheid van de declaraties is nagegaan;
 - dat de declaraties aansluiten op de financiële administratie;
 - welke de aard en de omvang is van verrichte deelwaarnemingen op in de declaraties opgevoerde kosten;
 - op basis van welke wettelijke regelingen of afspraken de rechtmatigheid is getoetst;
 - welke verdeelsleutels zijn gehanteerd;
 - dat een cijferbeoordeling is uitgevoerd van de werkelijk verantwoorde kosten ten opzichte van de begrote kosten;
 - dat de accountant heeft gecontroleerd of de Europese aanbestedingsrichtlijnen door DKH - indien van toepassing - zijn nageleefd.

3.2 Goedkeuringstoleranties en gewenste zekerheid

Bij zijn oordeelsvorming over de naleving van de bepalingen met betrekking tot de functionele uitgaven streeft de accountant naar een redelijke mate van zekerheid. Indien dit begrip voor het gebruik van statistische technieken gekwantificeerd moet worden, moet uitgegaan worden van een betrouwbaarheid van 95 procent.

Een controleverklaring van de onafhankelijke accountant met een goedkeurende strekking impliceert dat, gegeven de eerder genoemde betrouwbaarheid, de meest waarschijnlijke fout in de financiële verantwoording niet groter is dan drie procent van het totaal financieel belang van die verantwoording. De hierna vermelde tabel is van toepassing:

Soort verklaring	Goedkeurend	Met beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Fouten in de verantwoording	≤3%	> 3% en ≤ 6%	N.v.t.	> 6%
Onzekerheden in de controle	≤3%	> 3% en ≤ 10%	> 10%	N.v.t.

Genoemde percentages zijn ontleend aan het Handboek Auditing Rijksoverheid (HARo) van het Interdepartementaal Overleg Departementale Auditdiensten (IODAD).

3.3 Definitie rechtmatigheidsfouten en -onzekerheden

Van een rechtmatigheidsfout in de declaratie is sprake indien naar aanleiding van het uitgevoerde onderzoek is gebleken dat een (gedeelte van een) post niet voldoet aan de geldende wet- en regelgeving en de formele afspraken (zie ook paragraaf 2.3).

Rechtmatigheidsfouten worden in absolute zin opgevat; saldering van fouten is daarom niet toegestaan.

Van een rechtmatigheidsonzekerheid in het onderzoek is sprake als er onvoldoende controle-informatie beschikbaar is om een (gedeelte van een) post als al dan niet declarabel aan te merken; kortom als onzekerheid bestaat over het wel of niet voldoen aan de eisen.

Bij fouten in de declaraties kan onderscheid gemaakt worden in incidentele en structurele fouten. Van een incidentele fout is sprake als het een toevallige fout betreft. Kenmerkend voor incidentele fouten is dat in principe geen herhaling optreedt van de geconstateerde fout.

Van een structurele fout is sprake als de oorzaak van de fout is gelegen in (onderdelen van) het systeem van uitvoering, waardoor fouten met een (zeker) herhalingskarakter (kunnen) optreden. Het voorgaande is van overeenkomstige toepassing op onzekerheden in de controles.

Voor een adequate onderbouwing van het oordeel is het noodzakelijk dat de accountant fouten en onzekerheden zoveel mogelijk kwantificeert.

Omgaan met geconstateerde fouten en onzekerheden

Onderscheid moet gemaakt worden tussen materiële en niet-materiële fouten. Materiële fouten, die niet worden gecorrigeerd, leiden tot een andere dan een goedkeurende strekking van de controleverklaring (cf. tabel paragraaf 3.2).

Voor niet-materiële fouten, die bij de accountantscontrole blijken, is het uitgangspunt dat gevonden fouten in eerste instantie worden gecorrigeerd. Voor zover dat niet gebeurt, worden individuele fouten boven een belang van 0,5 % van het absolute financieel belang (dus geen saldering van uitgaven en inkomsten) van de declaratie, na overleg met de Thesaurier, door de accountant in zijn bevindingen rapport gerapporteerd.

4. Verslaglegging

De accountant legt de uitkomsten van de controle vast in een accountantsverslag, dat bestaat uit de volgende onderdelen:

1. controleverklaring: hiervoor wordt verwezen naar de meest recente versie van de Handleiding Regelgeving Accountancy (HRA) van het Koninklijk NIVRA, voorbeeldteksten, waarbij de controleverklaring ten behoeve van de Publieke sector als basis dient.
2. verslag van niet gecorrigeerde fouten: hierin rapporteert de accountant de gebleken niet-materiële fouten bij de controle, welke niet zijn gecorrigeerd, voor zover deze (per fout) de omvang van 0,5 % van het financieel belang van de declaraties overschrijden. Dit rapport heeft het karakter van een uitzonderingsrapportage. De aard en omvang van deze fouten worden vermeld. Deze rapportage kan (uitsluitend) achterwege blijven indien dergelijke fouten niet zijn gebleken.

15 maart 2011

AD/11036579

AUDITRAPPORT

betreffende: Begroting I

de Koning

over het jaar 2010

uitgebracht aan:

de Minister President
de heer drs. M. Rutte

te 's-Gravenhage

Auditdienst
Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	3
1.1.	Controle-opdracht.....	3
1.2.	Controle-object	3
1.3.	Begrotingautorisatie via slotwet	3
1.4.	Organisatie van controle.....	3
1.5.	Werkzaamheden.....	3
2.	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	4

Bijlagen:

1. Verantwoordingsstaat 2010 van de Koning (I)
2. Saldibalans van de begroting van de Koning (I) per 31 december 2010

1. Inleiding

1.1. Controle-opdracht

De Auditdienst heeft als taak de accountantscontrole van het jaarverslag van hoofdstuk I van de rijksbegroting, De Koning.

Dit rapport is opgesteld met als doel een oordeel te geven bij de getrouwheid van de financiële overzichten.

1.2. Controle-object

De in het jaarverslag opgenomen jaarrekening bestaat uit een verantwoordingsstaat van de Koning, een financiële toelichting bij deze verantwoordingstaat en de saldibalans met toelichting

In de bijlage bij dit rapport zijn de verantwoordingsstaat en de saldibalans opgenomen met uitzondering van de toelichtingen. Om redenen van leesbaarheid en doelmatigheid zijn de toelichtingen niet aan dit rapport toegevoegd. Wij verwijzen daarvoor naar het complete jaarverslag dat door het Ministerie van Algemene Zaken is uitgebracht.

1.3. Begrotingautorisatie via slotwet

Wij zijn er bij de controle van deze financiële overzichten vanuit gegaan dat de voorgestelde wijzigingen in de slotwet te zijner tijd de goedkeuring van de wetgever zullen krijgen.

1.4. Organisatie van controle

De accountantscontrole is uitgevoerd door de Auditdienst van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.

1.5. Werkzaamheden

Het onderzoek naar de financiële overzichten in het jaarverslag is uitgevoerd over 2010. Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de beroepsvoorschriften voor Registeraccountants en het Handboek Controle Rijksoverheid.

2. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Verklaring betreffende de in het departementale jaarverslag opgenomen financiële overzichten

Wij hebben de (in de bijlagen bij dit rapport opgenomen) financiële overzichten die deel uitmaken van het jaarverslag 2010 van de Koning gecontroleerd. Deze financiële overzichten omvatten:

- de verantwoordingsstaat over 2010 met de financiële toelichting daarbij;
- de saldibalans per 31 december 2010 met de toelichting daarbij.

De minister-president is verantwoordelijk voor het opmaken van deze financiële overzichten die de uitkomsten van de begrotingsuitvoering getrouw dienen weer te geven in overeenstemming met de Comptabiliteitswet 2001 en de daaruit voortvloeiende regelgeving. Het is onze verantwoordelijkheid daarover aan de minister-president een oordeel te geven. Onze controle is verricht in overeenstemming met Nederlands recht en leidt tot een oordeel met een redelijke mate van zekerheid.

Naar ons oordeel geven de financiële overzichten een getrouw beeld van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering van de Koning in overeenstemming met de Comptabiliteitswet 2001 en de daaruit voortvloeiende regelgeving.

Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften en/of voorschriften van regelgevende instanties

Wij zijn van mening dat de overige onderdelen van het departementale jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, niet strijdig zijn met de in dit jaarverslag opgenomen financiële overzichten.

Den Haag, 15 maart 2011

Auditdienst van het ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

Drs ing. M.L.A. de Witte RA

b.g.
W. Schellekens RA

BIJLAGE 1: Verantwoordingsstaat 2010 van de Koning (I) (EUR 1.000)

Bedragen x € 1000	(1)				(2)				(3) = (2) - (1)			
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting				Realisatie				Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting			
Art	Verplichtinge	Uitgaven	Ontvangsten	Verplichtinge	Uitgaven	Ontvangsten	Verplichtinge	Uitgaven	Ontvangsten	Verplichtinge	Uitgaven	Ontvangsten
Omschrijving	n			n			n			n		
Totaal		39.643	0		39.643	116		39.643	116		0	116
Niet-beleidsartikelen												
01 Uitkeringen aan de leden van het koninklijk huis	7.102	7.102	0	7.095	7.095	0	-7	-7	0	-7	-7	0
02 Functionele uitgaven van de Koning	26.818	26.818	0	26.818	26.818	116	0	26.818	116	0	0	116
03 Doorbelaste uitgaven van andere begrotingen	5.723	5.723	0	5.730	5.730	0	7	5.730	0	7	7	0

¹ De gerealiseerde bedragen zijn steeds naar boven afgerond (EUR 1000).

**BIJLAGE 2: Saldibalans van de begroting van de Koning (I)
per 31 december 2010 (EUR 1.000)**

1)	Uitgaven ten laste van de begroting	39.643	2)	Ontvangsten ten gunste van de begroting	116
3)	Liquide middelen	0			
4)	Rekening-courant RHB De Koning	0	4a)	Rekening-courant RHB Min v AZ	39.527
5)	Uitgaven buiten begrotingsverband (=intra-comptabele vorderingen)	0	6)	Ontvangsten buiten begrotingsverband (= intra-comptabele schulden)	0
7)	Openstaande rechten	0	7a)	Tegenrekening openstaande rechten	0
8)	Extra-comptabele vorderingen	0	8a)	Tegenrekening extra-comptabele vorderingen	0
9a)	Tegenrekening extra-comptabele Schulden	0	9)	Extra comptabele schulden	0
10)	Voorschotten	28.630	10a)	Tegenrekening voorschotten	28.630
11a)	Tegenrekening garantieverplichtingen	0	11)	Garantieverplichtingen	0
12a)	Tegenrekening openstaande Verplichtingen	0	12)	Openstaande verplichtingen	0
13)	Deelnemingen	0	13a)	Tegenrekening deelnemingen	0
	Totaal	68.273		Totaal	68.273

15 maart 2011

AD/12038054

AUDITRAPPORT

betreffende: Begroting I

de Koning

over het jaar 2011

uitgebracht aan:

de Minister President
de heer drs. M. Rutte

te 's-Gravenhage

Auditdienst
Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
1.1.	Controle-opdracht	3
1.2.	Controle-object.....	3
1.3.	Begrotingautorisatie via slotwet	3
1.4.	Organisatie van controle	3
1.5.	Werkzaamheden	3
2.	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	4

Bijlagen:

1. Verantwoordingsstaat 2011 van de Koning (I)
2. Saldibalans van de begroting van de Koning (I) per 31 december 2011

1. Inleiding

1.1. Controle-opdracht

De Auditdienst heeft als taak de accountantscontrole van het jaarverslag van hoofdstuk I van de rijksbegroting, De Koning.

Dit rapport is opgesteld met als doel een oordeel te geven bij de getrouwheid van de financiële overzichten.

1.2. Controle-object

De in het jaarverslag opgenomen jaarrekening bestaat uit een verantwoordingsstaat van de Koning, een financiële toelichting bij deze verantwoordingsstaat en de saldbalans met toelichting

In de bijlage bij dit rapport zijn de verantwoordingsstaat en de saldbalans opgenomen met uitzondering van de toelichtingen. Om redenen van leesbaarheid en doelmatigheid zijn de toelichtingen niet aan dit rapport toegevoegd. Wij verwijzen daarvoor naar het complete jaarverslag dat door het Ministerie van Algemene Zaken is uitgebracht.

1.3. Begrotingautorisatie via slotwet

Wij zijn er bij de controle van deze financiële overzichten vanuit gegaan dat de voorgestelde wijzigingen in de slotwet te zijner tijd de goedkeuring van de wetgever zullen krijgen.

1.4. Organisatie van controle

De accountantscontrole is uitgevoerd door de Auditdienst van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.

1.5. Werkzaamheden

Het onderzoek naar de financiële overzichten in het jaarverslag is uitgevoerd over 2011. Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de beroepsvoorschriften voor Registeraccountants en het Handboek Controle Rijksoverheid.

2. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Verklaring betreffende de in het departementale jaarverslag opgenomen financiële overzichten

Wij hebben de (in de bijlagen bij dit rapport opgenomen) financiële overzichten die deel uitmaken van het jaarverslag 2011 van de Koning gecontroleerd. Deze financiële overzichten omvatten:

- de verantwoordingsstaat over 2011 met de financiële toelichting daarbij;
- de saldibalans per 31 december 2011 met de toelichting daarbij.

De minister-president is verantwoordelijk voor het opmaken van deze financiële overzichten die de uitkomsten van de begrotingsuitvoering getrouw dienen weer te geven in overeenstemming met de Comptabiliteitswet 2001 en de daaruit voortvloeiende regelgeving. Het is onze verantwoordelijkheid daarover aan de minister-president een oordeel te geven. Onze controle is verricht in overeenstemming met Nederlands recht en leidt tot een oordeel met een redelijke mate van zekerheid.

Naar ons oordeel geven de financiële overzichten een getrouw beeld van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering van de Koning in overeenstemming met de Comptabiliteitswet 2001 en de daaruit voortvloeiende regelgeving.

Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften en/of voorschriften van regelgevende instanties

Wij zijn van mening dat de overige onderdelen van het departementale jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, niet strijdig zijn met de in dit jaarverslag opgenomen financiële overzichten.

Den Haag, 15 maart 2012

Auditdienst van het ministerie van Economische Zaken

Drs Ing. M.L.A. de Witte RA

W. Schellekens RA

BIJLAGE 1: Verantwoordingsstaat 2011 van de Koning (I) (EUR 1.000)

Art.	Omschrijving	(1)		(2)		(3) = (2) - (1)	
		Oorspronkelijk vastgestelde begroting		Realisatie ¹		Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting	
		Verplichtingen n	Uitgaven	Verplichtinge n	Ontvangsten	Uitgaven	Ontvangsten
	Totaal		39 170	0	824	39 858	824
	Niet-beleidsartikelen						
01	Uitkeringen aan de leden van het koninklijk huis	7 155	7 155	7 163	0	7 163	8
02	Functionele uitgaven van de Koning	26 407	26 407	26 735	824	26 735	328
	Doorbelaste uitgaven van andere begrotingen	5 608	5 608	5 960	0	5 960	352

¹De gerealiseerde bedragen zijn steeds naar boven afgerond (EUR 1000).

**BIJLAGE 2: Saldibalans van de begroting van de Koning (I)
per 31 december 2011 (EUR 1.000)**

1)	Uitgaven ten laste van de begroting	39 858	2)	Ontvangsten ten gunste van de begroting	824
3)	Liquide middelen	0			
4)	Rekening-courant RHB De Koning	0	4a)	Rekening-courant RHB Min v AZ	39 034
5)	Uitgaven buiten begrotingsverband (=intra-comptabele vorderingen)	0	6)	Ontvangsten buiten begrotingsverband (= intra-comptabele schulden)	0
7)	Openstaande rechten	0	7a)	Tegenrekening openstaande rechten	0
8)	Extra-comptabele vorderingen	0	8a)	Tegenrekening extra-comptabele vorderingen	0
9a)	Tegenrekening extra-comptabele schulden	0	9)	Extra comptabele schulden	0
10)	Voorschotten	28 585	10a)	Tegenrekening voorschotten	28 585
11a)	Tegenrekening garantieverplichtingen	0	11)	Garantieverplichtingen	0
12a)	Tegenrekening openstaande verplichtingen	0	12)	Openstaande verplichtingen	0
13)	Deelnemingen	0	13a)	Tegenrekening deelnemingen	0
	Totaal	68 443		Totaal	68 443